КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

СХВАЛЕНО
Протокол Вченої ради КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
№ 5 від 24.09.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

№ 49 від 25.09.2026

Освітня програма підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти

«ВАРІАТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗДО»

««VARIABILITY IN THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS»

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри методики дошкільної та
початкової освіти № 8 від 03.09.2026

Харків – 2026

Розробник: Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти» (Коченгіна М. В., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики дошкільної та початкової освіти Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»; Большукіна А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики дошкільної та початкової освіти Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти, актуальних для забезпечення використання варіативності форм, методик, технологій в освітньому процесі, способів підтримки розвитку психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.06.2026 № 889).

Термін дії програми: з 2026 року до 2030 року.

Рецензенти:

Остапенко Алла, кандидат педагогічних наук, проректор з науково-методичної роботи Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти», професор кафедри методики дошкільної та початкової освіти

Порціян Інна, директор Зачепилівського закладу дошкільної освіти (ясел-садка) «Ромашка» Зачепилівської селищної ради Берестинського району Харківської області.

© Харківська академія неперервної освіти
Коченгіна М.В.,
Большукіна А.В.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми. У реаліях сьогодення, що зумовлені воєнним станом у нашій країні, заклади дошкільної освіти здійснюють освітню діяльність відповідно до чинних нормативних документів, що регламентують функціонування закладу, визначають пріоритетні напрями його діяльності. Але найголовнішим критерієм дозволу на організацію освітнього процесу (за очною, змішаною або дистанційною формою) є умови безпеки (як близько заклад знаходиться від зони бойових дій; наявність у закладі укриття, що відповідає всім нормативним вимогам та ін.).

Одними з актуальних напрямів організації освітнього процесу в ЗДО відповідно до Листа МОН України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні (№ 1/3845-22 від 02.04.2022) є організація освітнього процесу з дітьми раннього та дошкільного віку; надання різних видів психолого-педагогічної підтримки дітям та батькам вихованців; здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей, зокрема й з особливими освітніми потребами. Необхідність забезпечення якості дошкільної освіти, важливість набуття дошкільниками практичних умінь підтримувати й коригувати свій психоемоційний стан актуалізовано в Рекомендаціях «Про забезпечення підтримки дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов'язані з можливими розладами психіки та поведінки» (Лист МОН України № 1/20608-25 від 01.10.2025), Рекомендаціях для щоденної підтримки ментального здоров'я «Гратися і не боятися» для вихователів дошкільної освіти (що розроблені в рамках реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки Міністерства освіти і науки України).

Тобто, безпосередньо під час проведення занять з дошкільниками, у розважальні навчально-ігрові відео-матеріали для дітей, у матеріали, що призначені для батьків, мають бути включені поради, алгоритми дій, рекомендації щодо надання психолого-педагогічної підтримки й збереження ментального здоров'я в усіх учасників освітнього процесу, а в дошкільників – формування психологічної стійкості. Окрім цього, вихователі закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) мають бути професійно підготовлені до застосування різних варіантів форм проведення занять, технологій, методик і прийомів взаємодії з дошкільниками, ураховуючи конкретні життєві обставини, у яких перебувають їх вихованці.

Для вдосконалення професійних компетентностей вихователів ЗДО, що є необхідними в світлі зазначеного вище, розроблено **освітню програму курсів підвищення кваліфікації «Варіативність організації освітнього процесу в ЗДО»**.

Для створення освітньої програми використано Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.06.2026 № 889) (далі – Типову програму), актуальність якої полягає в необхідності підготовки фахівців, які працюють з дітьми дошкільного віку, для здійснення

кваліфікованої, науково-обґрунтованої і методично виваженої підтримки розвитку психологічної стійкості дошкільників, що сприятиме укріпленню їх психологічного здоров'я та запобігатиме негативним впливам складних життєвих ситуацій (труднощів, невизначеності, новизни за відсутності досвіду) на особистість дошкільняти. Типова програма розроблена на основі результатів прикладного дослідження «Особливості психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку», здійсненого науковцями лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Зміст Типової програми повною мірою відповідає сучасним запитам освітньої практики, що спрямовані на підтримку емоційного благополуччя та розвитку психологічної стійкості дітей дошкільного віку в умовах соціальної нестабільності, воєнних викликів і трансформацій суспільного життя.

Освітню програму «Варіативність організації освітнього процесу в ЗДО» так само, як і Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку» підготовлено з урахуванням державної політики у сфері освіти й у галузі дошкільної освіти, вимог чинного законодавства (законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», відповідно до міжнародних стандартів та державної політики у сфері освіти, Наказу Міністерства економіки України від 10.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», інструктивно-методичних листів Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) щодо організації освітнього процесу в ЗДО та забезпечення права дітей дошкільного віку, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами, на доступну та якісну дошкільну освіту.

Цільова група: вихователі закладів дошкільної освіти.

Обсяг (тривалість): 75 год / 2,5 кредита ЄКТС
- лекції – 17 год (23%);
- практико орієнтовані види роботи – 43 год (57%);
- самостійна робота – 13 год (17,3%);
- контрольні заходи – 2 год (2,7%).

Особливості реалізації освітньої програми

Тривалість освітньої програми (далі – Програми) – інтенсивна (до 1 місяця).

Програма розроблена відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.06.2026 № 889) і реалізується двома блоками: 60 год / 2 кредити – онлайн навчання; 15 год/0,5 кредита – самостійне навчання.

Для ефективної реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники та психологи, які мають відповідну професійну підготовку.

Науково-педагогічні та педагогічні працівники Харківської академії неперервної освіти можуть реалізовувати Програму повністю або частково

(з можливістю змін до 30% змісту за умови дотримання державних вимог до підвищення кваліфікації педагогічних працівників).

Для укладання Програми використано тематику занять таких модулів Типової програми: другого модуля «Характеристика особливостей прояву нсихологічної стійкості дитини дошкільного віку в навичках та поведінці» (це такі теми занять: «Емоційне-ціннісні досягнення дитини, які сприяють її психологічної стійкості», «Знання, що оберігають та сприяють психологічної стійкості дитини», «Навички регуляції поведінки та діяльності, що сприяють психологічної стійкості дитини», «Психологічна стійкість в ланцюжку інших особистісних якостей: суголосність та взаємовплив») та третього модуля «Стратегії підтримки розвитку психологічної стійкості дитини в умовах суспільного та сімейного виховання» (це такі теми занять: «Педагогічна діяльність дорослих як фактор впливу на становлення психологічної стійкості дитини», «Плекаємо психологічну стійкість дитини у родинному колі»). Проте в Програмі, порівняно із Типовою програмою змінено розподіл кількості годин, призначених для лекційних і практичних занять, для самостійної роботи.

Форма навчання: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток вихователів ЗДО через удосконалення раніше набутих та набуття нових професійних компетентностей, необхідних для забезпечення варіативності освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, визначення та підтримки розвитку психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток та вдосконалення професійних компетентностей, визначених професійним стандартом «Вихователь ЗДО», у контексті варіативності освітнього процесу в закладах дошкільної освіти в реаліях сьогодення;
- ***поглибити, систематизувати й оновити*** знання щодо
  - нормативно-правового забезпечення варіативності організації та здійснення освітньої діяльності ЗДО;
  - суті компетентнісного підходу в дошкільній освіті;
  - нормативних та теоретичних засад формування психологічної стійкості в дітей старшого дошкільного віку (суті поняття «психологічна стійкість» як особистісної якості дошкільника; розуміння значення підтримки розвитку психологічної стійкості дитини для становлення її особистості, зміцнення психологічного здоров'я й покращення якості життя; структури психологічної стійкості, особливостей прояву психологічної стійкості дитини старшого дошкільного віку в навичках і поведінці);
- ***доповнити й розширити*** коло педагогічної ерудиція вихователів ЗДО щодо актуальних складових розвивального, здорового, правового освітнього простору:
  - специфіки дошкільної освіти в різних країнах;

- особливостей професійної етики та академічної доброчесності в роботі педагогічного працівника ЗДО;
- важливості збалансованого харчування дітей 3-6 років;
- розвивального та освітнього потенціалу ігрових майданчиків;

- ***сформувати та розвинути*** вміння *застосовувати*
  - гру та цифрові ігрові ресурси в роботі з вихованцями (у тому числі й з дітьми з ООП);
  - арттехніки як засіб підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників;
  - методи та прийоми ознайомлення дошкільників з творами живопису;
  - основні підходи та способи підтримки емоційного стану дитини, стимулювати її до засвоєння відповідної тактики поведінки в складних ситуаціях та адекватно регулювати свої дії;
- ***забезпечити*** розвиток умінь щодо
  - моделювання та інтеграції занять та емоційної підтримки дітей дошкільного віку;
  - формування позитивної дисципліни в дітей дошкільного віку;
  - формування навичок регуляції поведінки та діяльності, що сприяють психологічної стійкості дитини;
  - підвищення культури педагогічного спілкування вихователів ЗДО
  - надання першої домедичної допомоги;

- **сприяти розвитку** в педагогів позитивної мотивації до постійного професійного розвитку;

- ***сформувати та вдосконалити*** *вміння моделювати* освітній процес у ЗДО із застосуванням різних форм проведення занять, організації різних видів дитячої діяльності, способів формування психологічної стійкості в дітей старшого дошкільного віку.

Перелік компетентностей / результатів навчання (Вихователь ЗДО):

- **А1** ***прогностична*** (здатність до цілепокладання, самоорганізації та здійснення освітнього процесу);
- **А2** ***організаційна*** (здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб дошкільників, ураховуючи реалії сьогодення; здатність організовувати ігрову (провідну) й інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною);
- **Б1** ***здоров'язбережувальна*** (здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище);
- **Г2** ***інформаційно-комунікаційна*** (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі).

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухачі

знатимуть:

- нормативну базу професійної діяльності вихователя ЗДО щодо варіативності організації та здійснення освітньої діяльності закладу

дошкільної освіти, специфіки компетентнісного підходу в дошкільній освіті, нормативних та теоретичних засад формування психологічної стійкості в дітей старшого дошкільного віку;

розумітимуть

- актуальні складові розвивального, здорового, правового освітнього простору (специфіки дошкільної освіти в різних країнах; особливостей професійної етики та академічної доброчесності в роботі педагогічного працівника ЗДО; важливості збалансованого харчування дітей 3-6 років; розвивального та освітнього потенціалу ігрових майданчиків);

застосовуватимуть

- гру та цифрові ігрові ресурси в роботі з вихованцями (у тому числі й з дітьми з ООП), арттехніки дляв підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників, методи та прийоми ознайомлення дошкільників з творами живопису, основні підходи та способи підтримки емоційного стану дитини, стимулювання її до засвоєння відповідної тактики поведінки в складних ситуаціях та адекватного регулювання своїх дій;

конструюватимуть

- заняття, що передбачають надання емоційної підтримки дітей дошкільного віку;

формуватимуть в дошкільників

- позитивну дисципліну й навички регуляції поведінки та діяльності, що сприяють психологічної стійкості дитини;

демонструватимуть здатність

- удосконалювати культури педагогічного спілкування;
- надання першої домедичної допомоги;

аналізувати

- власний психоемоційний стан, застосовувати техніки й прийоми його нормалізації;

моделювати

- освітній процес в ЗДО із застосуванням різних форм проведення занять, організації різних видів дитячої діяльності, способів формування психологічної стійкості в дітей старшого дошкільного віку.

Підсумковими заходами є тестування.

Підсумкове тестування проводиться з метою комплексної перевірки рівня сформованості знань, умінь і професійних компетентностей за темами освітньої програми.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Система оцінювання результатів підвищення кваліфікації побудована на компетентнісному підході, орієнтована на перевірку теоретичних знань й на оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці, вирішувати професійні завдання тощо.

Для визначення результативності підвищення кваліфікації за Програмою передбачено виконання слухачами тестових запитань і завдань під час «Настановного заняття» й «Підсумкового тестування». Під час «Настановного

заняття» педагогам може бути запропоновано надати відповіді на 3 – 7 тестових запитань за змістом курсу. Ці ж самі тестові запитання будуть включені в «Підсумкове тестування», під час якого педагоги мають надати відповіді на 25 тестових запитань/завдань (комп'ютерне тестування в Google Формі) за змістом навчальних занять, які було проведено онлайн, і за змістом навчально-методичних матеріалів, що були опрацьовані слухачами курсів підвищення кваліфікації самостійно. З порядком організації й проведення «Підсумкового тестування» слухачі курсів підвищення кваліфікації знайомляться під час «Настановного заняття» в перший день навчання на курсах підвищення кваліфікації.

Прозорість і зрозумілість тестових запитань/завдань для слухачів курсів. Серед 25 тестових запитань/завдань – 15 запитань/завдань на вибір однієї правильної відповіді з кількох запропонованих; 7 запитань/завдань з множинним вибором; 3 запитання/завдання на встановлення правильної послідовності. Усі запитання й завдання дібрано й складено відповідно до наукових джерел, що забезпечує *об'єктивність і надійність їх оцінювання, справедливість, послідовність і незалежність від суб'єктивних чинників*.

Максимальна кількість балів за надані правильні відповіді «Підсумкового тестування» – 35 (табл. 1).

Таблиця 1

Типи запитання/завдання «Підсумкового тестування», їх оцінювання

з/п	Тип запитання /завдання	К-ть запитань/ завдань	Як оцінюється один правильно виконаний тест/ одне правильно виконане завдання (к-ть балів)	Максимальна к-ть балів
1	Запитання/завдання на вибір однієї правильної відповіді з кількох запропонованих	15	1	15
2	Запитання/завдання з множинним вибором	7	2	14
3	Запитання/завдання на встановлення правильної послідовності	3	2	6
	Усього	**25**		**35**

Можливість самооцінювання й зворотного зв'язку, забезпечення позитивного психоемоційного клімату під час підготовки й проходження «Підсумкового тестування». Оцінювання результатів навчання здійснюється за результатами проходження підсумкового тестування. Слухачі курсів підвищення кваліфікації знатимуть результати власного проходження «Підсумкового тестування». Якщо в педагогів виникає бажання покращити свій результат навчання на курсах підвищення кваліфікації, вони можуть скористатися ще 2 спробами для надання відповідей/виконання завдань «Підсумкового тестування», або матимуть можливість коригувати правильність відповідей/ виконаних завдань. Усі питання щодо результатів «Підсумкового тестування» можуть обговорюватись з куратором групи.

За результатами успішного проходження підвищення кваліфікації (за наявності 70% правильно виконаних тестових завдань) видається свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Вартість:

- для педагогічних працівників всіх категорій та керівників закладів освіти, що фінансуються з місцевих бюджетів Харківської області, навчання здійснюється безкоштовно;

- для працівників закладів освіти державної та приватної форм власності, працівників закладів інших, крім освіти, галузей, та інших регіонів – платна послуга, вартість якої визначена «Переліком освітніх послуг КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», що розміщений на сайті Академії (http://edu-post-diploma.kharkov.ua/).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено теоретичну підготовку із застосуванням активних форм навчальної діяльності, що спрямовані на формування й розвиток професійних компетентностей вихователів ЗДО.

Освітній процес здійснюється через використання лекційних і практичних занять на основі інтерактивних методів навчання, обміну досвіду та рефлексивних активностей, що сприяють удосконаленню у вихователів раніше набутих та набуття нових професійних компетентностей, необхідних для варіативності організації освітнього процесу в ЗДО із застосуванням різних форм проведення занять, організації різних видів дитячої діяльності, способів формування психологічної стійкості в дітей старшого дошкільного віку.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання фахових джерел щодо шляхів підвищення культури педагогічного спілкування вихователів ЗДО, специфіки професійної етики та академічної доброчесності у роботі педагогічного працівника, особливостей використання гри як форми, методу та прийому організації освітнього процесу в ЗДО, використання дидактичних ігор для формування мовленнєвої компетентності дошкільників, теоретичних засад компетентнісного підходу в дошкільній освіті, прийомів арттехніки як засіб підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників

Підсумкові заходи передбачають узагальнення та оцінювання результатів навчання слухачів, осмислення набутих знань і професійних змін та проводиться з метою комплексної перевірки рівня сформованості знань, умінь і професійних компетентностей за всіма темами освітньої програми.

Підбиття підсумків навчання і рефлексія спрямовані на усвідомлення слухачами власного професійного розвитку, прогресу в оволодінні новими психолого-педагогічними й навчально-методичними інструментами, необхідними для моделювання й здійснення освітнього процесу із застосуванням

різних форм проведення занять, організації різних видів дитячої діяльності, способів формування психологічної стійкості в старших дошкільників.

Зміст програми складається з 4 модулів та 31 теми навчальних занять. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 25 запитань/завдань питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати слухачі курсів, – 35 балів. Прохідний бал – 18 правильних відповідей (70%). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 75 год, з них: 17 год – лекційні заняття, 43 год – практична робота, 13 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	Усього
МОДУЛЬ І. Нормативне поле професійної діяльності вихователя ЗДО: варіативність векторів професійної діяльності в реаліях сьогодення						
1.1	Варіативність організації освітньої діяльності ЗДО: інформаційний аналіз нормативних документів		1			**1**
1.2	Актуальні вектори освітнього процесу в ЗДО в поточному навчальному році		1			**1**
1.3	Професійний розвиток педагогічних працівників ЗДО	1	1			**2**
1.4	Шляхи підвищення культури педагогічного спілкування вихователів ЗДО		2	2		**4**
1.5	Основи першої домедичної допомоги		2			**2**
1.6	Професійна етика та академічна доброчесність у роботі педагогічного працівника	1	1	2		**4**
1.7	Збалансоване харчування дітей 3-6 років: від нормативних вимог до гармонійного зростання особистості	1	1			**2**
1.8	Цифрові ресурси в освітній діяльності закладу дошкільної освіти		2			
	Разом за модулем:	**3**	**11**	**4**		**18**
Модуль ІІ. Варіативність форм організації діяльності дошкільників і занять						
2.1	Компаративний аналіз особливостей дошкільної освіти в різних країнах	2				**2**
2.2	Заняття та емоційна підтримка дітей: кроки до успіху	1	1			**2**
2.3	Гра як форма, метод та прийом організації освітнього процесу в ЗДО		2	2		**4**
2.4	Дидактичні ігри для формування мовленнєвої компетентності дошкільників		2	2		**4**
2.5	Ігрові ресурси в дистанційному навчанні дошкільників		2			**2**
2.6	Сюжетний вебквест як форма проведення заняття для дошкільників		2			**2**
	Разом за модулем:	**3**	**9**	**4**		**16**

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	Усього
Модуль ІІІ. Варіативність підходів до виховання, розвитку, підтримки й навчання з урахуванням потреб дітей, їхнього віку та безпекової ситуації						
3.1. Варіативність інноваційних підходів до виховання й розвитку дошкільників						
3.1.1	Компетентнісний підхід у дошкільній освіті	1	1	2		**4**
3.1.2	Формування громадянської ідентичності через ідеї сталого розвитку	1	1			**2**
3.1.3	Варіативність способів виховання в дітей інтересу до дитячої книги		2			**2**
3.1.4	Арт техніки як засіб підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників		2	2		**4**
3.1.5	Позитивна дисципліна в дітей дошкільного віку: актуальність і шляхи формування	1	1			**2**
3.1.6	Варіативність розвивального та освітнього потенціалу ігрових майданчиків	1	1			**2**
3.1.7	Використання творів живопису в дошкільній освіті: інноваційні методи й прийоми		2			**2**
	Разом за модулем:	**4**	**10**	**4**		**18**
3.2. Варіативність підходів до виховання, розвитку, підтримки й навчання дітей з ООП						
3.2.1	Шляхи забезпечення якості інклюзивного навчання в ЗДО	1	1			2
3.2.2	Гра як засіб психічного розвитку та підтримки дітей з ООП		2			**2**
	Разом за модулем:	**1**	**3**			**4**
3.3 Характеристика особливостей прояву психологічної стійкості дитини дошкільного віку в навичках та поведінці						
3.3.1	Емоційне-ціннісні досягнення дитини, які сприяють її психологічної стійкості	1	1	1		**3**
3.3.2	Знання, що оберігають та сприяють психологічної стійкості дитини	1	1			**2**
3.3.3	Навички регуляції поведінки та діяльності, що сприяють психологічної стійкості дитини	1	1			**2**
3.3.4	Психологічна стійкість в ланцюжку інших особистісних якостей: суголосність та взаємовплив	1	1			**2**
3.3.5	Педагогічна діяльність дорослих як фактор впливу на становлення психологічної стійкості дитини	1	1			**2**
3.3.6	Плекаємо психологічну стійкість дитини у родинному колі	1	1			**2**
	Разом за модулем:	**6**	**6**	**1**		**13**
Модуль ІV. Організаційно-діагностувальний						

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	**Усього**
4.1	Організаційно-мотиваційне заняття		2			**2**
4.2	Конференція з обміну досвідом роботи		2			**2**
	Разом за модулем:		**4**			**4**
	Підсумкові заходи: *підсумкове тестування*				2	**2**
	Разом за модулем:				**2**	**2**
	Усього разом:	**17**	**43**	**13**	**2**	**75**

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ І. НОРМАТИВНЕ ПОЛЕ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО: ВАРІАТИВНІСТЬ ВЕКТОРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Тема 1.1. Варіативність організації освітньої діяльності ЗДО: інформаційний аналіз нормативних документів

Активності під час проведення заняття: обговорення викликів, що виникають/можуть виникнути під час організації освітнього процесу в різних типах закладів дошкільної освіти; обмін думками, проблемами, ідеями та педагогічним досвідом.

Варіативність основних форм здобуття дошкільної освіти відповідно до чинного законодавства України. Типи організації освітньої діяльності (варіативні заклади та групи).

Змістовна та середовищна варіативність (за методичними рекомендаціями МОН); педагогічна ініціатива вихователів; реалізація принципу «Голос дитини»; здійснення інтеграції; діяльнісний підхід; підтримувальна комунікація з дошкільниками та ін.

Урахування під час освітньої діяльності ЗДО чинних листів МОН України щодо надання психоемоційної підтримки дітям дошкільного віку.

Своєчасність ідеї формування психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку.

Тема 1.2. Актуальні вектори освітнього процесу в ЗДО в поточному навчальному році

Активності під час проведення заняття: рефлексивний самоаналіз професійної підготовки вихователів для впровадження нових змістових ідей в освітній процес; реалізації надання відповідей на запитання; обговорення викликів, що виникають/можуть виникнути під час реалізації інноваційних

векторів в освітній діяльності закладів дошкільної освіти; обмін ідеями й педагогічним досвідом.

Чинні нормативні документи, що регламентують освітню діяльність й визначають пріоритетні напрями освітньої діяльності закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану.

Чинні Листи МОН України, актуальні для діяльності закладів дошкільної освіти в поточному році.

Нові вектори роботи відповідно до Листа МОН України № 1/17680-26 від 17.08.2026 «Методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 н.р.»: створення якісного освітнього середовища; організація освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу, використання освітніх програм, планування освітньої діяльності, застосування сучасних моделей взаємодії та формування громадянської ідентичності дітей; інтеграція вільної гри та організованої освітньої діяльності, використання освітніх ресурсів, педагогічних домовленостей і педагогічного спостереження; організація освітньої діяльності у групах дітей раннього віку; формування мовленнєвої компетентності; впровадження англійської мови в освітній процес; педагогічна підтримка батьків (інших законних представників дитини); кадрове забезпечення, професійний розвиток педагогічних працівників, дотримання професійної етики та принципів академічної доброчесності.

Додаткові нормативні документи, що супроводжують реалізацію пріоритетних завдань у функціонуванні ЗДО.

Корисні цифрові ресурси щодо нормативної регламентації освітньої діяльності в ЗДО.

Тема 1.3. Професійний розвиток педагогічних працівників ЗДО

Закон України «Про освіту» про навчання дорослих. Чинні нормативні документи, що визначають тенденції й пріоритетні напрями навчання дорослих.

Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»: загальні та професійні компетентності, трудові функції вихователя. Нові вектори й новий зміст професійної діяльності вихователів ЗДО в реаліях сьогодення.

Активності. Обговорення в загальному колі досягнень і викликів у професійній діяльності педагогічних працівників ЗДО. Саморефлексія професійної підготовки вихователів.

Алгоритм і підходи до моделювання власної професійної траєкторії розвитку. Визначення кожним вихователем ЗДО актуальних для нього напрямів підвищення кваліфікації.

Освітні можливості Харківської академії неперервної освіти для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти: курси підвищення кваліфікації, тематичні спецкурси, тренінги, участь у пролонгованих методичних заходах та ін. Ознайомлення із сайтом Академії.

Активність. Моделювання вихователями ЗДО орієнтовних траєкторій професійного розвитку.

Тема 1.4. Шляхи підвищення культури педагогічного спілкування вихователів ЗДО

Практичне заняття. Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти

державною мовою як вагома складова організаційної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти згідно з професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженим 19.10.2021.

Організація освітньої діяльності дітей дошкільного віку українською мовою. Сенситивний період для розвитку мовлення, для опанування другої мови як рідної.

Мовленнєва культура як вагома складова педагогічної культури. Поняття мовленнєвої культури: мовний та металінгвістичний аспекти (дотримання усталених мовних норм усної та писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування).

Українська мова – одна з найбільш розвинених і красивих мов світу. Літературна мова як зразкова, наддіалектна форма існування національної мови. Літературні норми.

Лексичні норми. Проблема вибору абсолютних синонімів. Найбільш поширені лексичні помилки педагогів Харківщини. Застереження від типових лексичних помилок. Вибір паронімів. Мовленнєві засоби етикету.

Виправлення типових граматичних помилок, характерних для педагогів Харківської області. Правильний вибір роду, відмінків, прийменників. Проблема вибору закінчення в родовому відмінку іменників чоловічого роду другої відміни. Кличний відмінок.

Дотримання орфоепічних норм у процесі освітньої діяльності.

Особливості офіційно-ділового стилю. Оформлення заяви.

Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови від 01 березня 2026 року № 47 «Про затвердження Українського правопису як стандарту державної мови». Основні зміни в новій редакції «Українського правопису».

Для самостійної роботи. Орфоепічні норми української мови. Дотримання орфоепічних норм у процесі освітньої діяльності.

Тема 1.5. Основи першої домедичної допомоги

Значення першої допомоги: роль очевидців у порятунку життя. Первинна оцінка стану постраждалого: свідомість, дихання, ознаки життєдіяльності. Алгоритм виклику екстреної медичної допомоги.

Невідкладні стани та алгоритми допомоги. Непритомність, кома, шок і больовий синдром: розпізнавання ознак та дії до прибуття медиків. Внутрішні кровотечі: основні симптоми й невідкладні заходи.

Кровотечі та травматичні ушкодження. Види кровотеч і методи їх зупинки. Накладання пов’язок і турнікетів. Переломи, іммобілізація кінцівок, травми голови, шиї та грудної клітки. Запобігання ускладненням.

Перша допомога при нещасних випадках. Безпека місця події, дії очевидців під час ДТП, правила переміщення постраждалих. Виклик екстрених служб і передавання інформації про подію.

Серцево-легенева реанімація. Розпізнавання зупинки кровообігу, компресії грудної клітки, штучні вдихи та використання автоматичного зовнішнього дефібрилятора. Практичне відпрацювання навичок на манекенах.

Допомога при впливі зовнішніх чинників. Тепловий удар і опіки: розпізнавання симптомів, охолодження, захист уражених ділянок та визначення потреби в медичній допомозі.

Практична вправа. Відпрацювання алгоритмів зупинки кровотеч, накладання пов'язок, іммобілізації переломів і серцево-легеневої реанімації. Форма проведення: робота в малих групах у сесійних залах

Тема 1.6. Професійна етика та академічна доброчесність у роботі педагогічного працівника

Законодавча база формування навичок дотримання професійної етики та академічної доброчесності у педагогічних працівників (ст. 42 Закону України «Про освіту», вимоги професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»).

Характеристики понять «професійна етика», «внутрішнє етичне середовище закладу» та «академічна доброчесність».

Складові внутрішнього етичного середовища (авторське право, достовірність інформації, професійна чесність, професійна етика педагога ЗДО).

Професійна етика педагога ЗДО. Кодекс корпоративної етики.

Етичний кодекс закладу. Покроковий алгоритм розробки та впровадження Кодексу корпоративної етики в ЗДО. Культура спілкування: педагогічний такт і деонтологія. Конфлікт інтересів.

Види порушень академічної доброчесності (плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та ін.). Практичні аспекти академічної доброчесності у дошкіллі: здійснення методичної роботи без плагіату; дотримання цифрової етики; доброчесність під час моніторингу: Об'єктивність аналізу розвитку дитини (шкала ECERS-3, внутрішній моніторинг якості освіти). Недопустимість «прикрашання» результатів.

Роль керівника ЗДО як гарант дотримання етичних норм та академічної доброчесності в закладі.

Порівняння законодавчої бази формування навичок дотримання професійної етики та академічної доброчесності в педагогічних працівників (ст. 42 Закону України «Про освіту», вимоги професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»).

Робота в загальному колі: колективний добір характеристик понять «професійна етика», «внутрішнє етичне середовище закладу» та «академічна доброчесність».

Колективне складання переліку складових внутрішнього етичного середовища (авторське право, достовірність інформації, професійна чесність, Професійна етика педагога ЗДО тощо).

Професійна етика педагога ЗДО. *Визначення в навчальній групі* інформації про існування та дотримання Кодексу корпоративної етики.

Аналіз запропонованого викладачем покрокового алгоритму розробки та впровадження Кодексу корпоративної етики в ЗДО. Культура спілкування: педагогічний такт і деонтологія. Конфлікт інтересів (загальне поняття).

Обговорення видів порушень академічної доброчесності (плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та ін.). Практичні аспекти академічної доброчесності у дошкіллі: здійснення методичної роботи без плагіату; дотримання цифрової етики; доброчесність під час моніторингу.

Обговорення ролі керівника ЗДО як гаранта дотримання етичних норм та академічної доброчесності в закладі.

Тема 1.7. Збалансоване харчування дітей 3-6 років: від нормативних вимог до гармонійного зростання особистості

Нові норми та порядок організації харчування у закладах освіти і дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (постанова КМУ від 24.03.2021 № 305). Формування звичок здорового харчування як одна з головних задач родини, в якій живе дитина. Головні принципи харчування дітей дошкільного віку, про які мають знати батьки. Якісний і збалансований харчовий раціон у дитячому віці – запорука нормального розвитку малюків. Наслідки неоптимального споживання харчових речовин у дітей 3-6 років.

Особливості подолання періоду дезадаптації, коли дитина починає відвідувати дитячий садочок.

Практична складова. «Обговорення в загальному колі»: Як допомогти дитині полюбити фрукти, овочі та інші продукти, які вводяться в харчовий раціон? Неправильна поведінка під час вживання їжі, її вплив на травлення і здоров'я дітей та дорослих.

Тема 1.8. Цифрові ресурси в освітній діяльності закладу дошкільної освіти

Поняття про цифрові освітні ресурси та цифровий освітній контент.

Сервіси та послуги мережі Інтернет.

Онлайн-ресурси для використання у освітньому процесі.

Способи захисту інформації в Інтернет просторі та підвищення інформаційної безпеки.

МОДУЛЬ ІІ. ВАРІАТИВНІСТЬ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ І ЗАНЯТЬ

Тема 2.1. Компаративний аналіз особливостей дошкільної освіти в різних країнах

Нормативна база забезпечення функціонування закладів дошкільної освіти різних типів організації освітньої діяльності й різних форм власності.

Особливості виховного середовища, цікаві та нестандартні підходи до виховання дітей, передшкільна підготовка, система підготовки педагогічних кадрів у великих європейських країнах: Фінляндії, Німеччині, Франції та ін. Варіативність форм організації та змісту освітньої діяльності в ЗДО: надбання та проблеми.

Основні зміни в Законі України «Про дошкільну освіту». Український досвід організації роботи дошкільних локацій у воєнний час.

Тема 2.2. Заняття та емоційна підтримка дітей: кроки до успіху

Сутність понять «заняття» та «занятійна модель». Роль заняття у розвитку дитини. Вимоги професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» до діяльності вихователя щодо організації заняття. Умови для активної участі дитини на занятті. Завдання, які має реалізувати педагог під час заняття.

Традиційне та сучасне заняття. Алгоритм розробки сучасного заняття. Інтеграція емоційної підтримки в структуру заняття. Використання ритуалів на занятті для зниження тривожності дітей.

Активність:

1. Робота в групах:

1.1. Розроблення сучасного заняття з орієнтиром на емоційну підтримку дітей.

1.2. Визначення шляхів підтримки емоційного стану дитини на занятті.

1.3. Опрацювання педагогічних кейсів.

2. *Дискусія* «Шляхи підвищення якості організації та проведення заняття в сучасних умовах».

Тема 2.3. Гра як форма, метод та прийом організації освітнього процесу в ЗДО

Самостійне опрацювання публікацій до проведення заняття: Лист МОН України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні (№ 1/3845-22 від 02.04.2022), Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році» (№ 1/17680-26 від 17.08.2026), Рекомендації для щоденної підтримки ментального здоров'я «Гратися і не боятися» для вихователів дошкільної освіти (що розроблені в рамках реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки Міністерства освіти і науки України)

Активність. Обговорення в загальному колі викликів ефективного використання гри в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, ризиків застосування вільної самодіяльної гри дошкільників. Нормативна база використання гри в освітньому процесі закладів дошкільної освіти відповідно (Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція), Державний стандарт дошкільної освіти (2025), Лист МОН України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні (№ 1/3845-22 від 02.04.2022), Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році» (№ 1/17680-26 від 17.08.2026), Рекомендації для щоденної підтримки ментального здоров'я «Гратися і не боятися» для вихователів дошкільної освіти (що розроблені в рамках реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в

Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки Міністерства освіти і науки України) тощо.

Необхідність гри для становлення особистості дитини та її академічних успіхів під час навчання в школі. Негативні наслідки позбавлення дитини можливості грати. Вільна гра. Інструменти в роботі вихователя ЗДО для підтримки вільної гри.

Ігрові форми організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Тема 2.4. Дидактичні ігри для формування мовленнєвої компетентності дошкільників

Мовленнєва компетентність як здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Складники мовленнєвої компетентності: фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний.

Класифікація дитячих ігор згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти (2021).

Дидактичні ігри як різновид ігор з правилами, що спеціально створюються з метою навчання й виховання дітей. Види дидактичних ігор.

Ігри для формування фонетичного складника мовленнєвої компетентності.

Ігри для формування лексичного складника мовленнєвої компетентності.

Ігри для формування граматичного складника мовленнєвої компетентності.

Практична частина. Створення ігор для формування фонетичного складника мовленнєвої компетентності. Застереження від типових помилок.

Створення ігор для формування лексичного складника мовленнєвої компетентності. Багатоваріантність ігор: класифікація, інтеграція. Застереження від логічних помилок у процесі класифікації.

Створення ігор для формування граматичного складника мовленнєвої компетентності. Розв’язання актуальних проблем. Застереження від типових помилок.

Тема 2.5. Ігрові ресурси в дистанційному навчанні дошкільників

Нормативно-психологічні вимоги до застосування дошкільниками комп’ютера.

Психологічні особливості сприйняття дітьми дошкільного віку інформації та цифрової інформації. Особливості утримання уваги дошкільника перед екраном (кліповість мислення, потреба в яскравій візуалізації та швидкій зміні діяльності). Роль дорослого в дистанційному навчанні дитини, співавторство та супровід батьків під час дистанційних ігор (модель «Дитина — Екран — Батьки»).

Огляд готових ігрових платформ та сервісів

Практикум: створення власного ігрового контенту.

Тема 2.6. Сюжетний вебквест як форма проведення заняття для дошкільників

Нормативні документи, що визначають вимоги до цифрової компетентності педагогічних кадрів, впровадження ігрових і цифрових технологій та забезпечення варіативності освітнього процесу в ЗДО (Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція), Державний стандарт дошкільної освіти, Концепція цифрової трансформації освіти і науки України, Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», Закон України «Про дошкільну освіту» тощо).

Дидактичний та розвивальний потенціал сюжетного вебквесту в дошкільній освіті. Поняття, види, дидактична структура та алгоритм проєктування сюжетного вебквесту для дітей дошкільного віку. Значення сюжетно-контекстної ігрової взаємодії для формування пізнавальної активності, цифрової грамотності, критичного мислення, логіко-математичних, мовленнєвих та соціально-комунікативних компетентностей дошкільників.

Інноваційні тенденції використання цифрових платформ та конструкторів інтерактивного контенту (Всеосвіта, Genially, Canva, LearningApps, Wordwall, Google Forms тощо) для створення сюжетних вебквестів. Інтеграція мультимедійних елементів, ігрових механік (gamification) та хмарних сервісів у віртуальні сюжетні подорожі для дошкільнят.

Корисні цифрові ресурси, графічні редактори та шаблони для конструювання адаптованих вебквестів. Можливості цифрових сервісів для забезпечення очного, дистанційного та змішаного форматів освітньої діяльності та взаємодії з батьками.

Практична частина: розробка архітектури та конструювання сценарію сюжетного вебквесту для дітей дошкільного віку з використанням сучасних цифрових інструментів; обговорення викликів щодо дотримання дозованості екранного часу, вікової відповідності та безпеки цифрового вмісту, а також методичного супроводу батьків під час дистанційних ігор-вебквестів.

МОДУЛЬ ІІІ. ВАРІАТИВНІСТЬ ПІДХОДІВ ДО ВИХОВАННЯ, РОЗВИТКУ, ПІДТРИМКИ Й НАВЧАННЯ З УРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ ДІТЕЙ, ЇХНЬОГО ВІКУ ТА БЕЗПЕКОВОЇ СИТУАЦІЇ

3.1. Варіативність інноваційних підходів до виховання й розвитку дошкільників

Тема 3.1.1. Компетентнісний підхід у дошкільній освіті

Компетентнісний підхід як ключовий в організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Ключові засади компетентнісного підходу – розвиток здатності дитини діяти, взаємодіяти, мислити, приймати рішення та застосовувати набутий досвід у різних життєвих ситуаціях. Ключові компетентності, визначені Державним стандартом дошкільної освіти та їх характеристики. Компетентнісний підхід як системоутворюючий інших підходів: діяльнісного, особистісно орієнтованого, соціокультурного, інтегрованого.

Можливості формування ключових компетентностей під час реалізації освітніх напрямів: особистісного, фізкультурного, мовленнєво-комунікативного,

соціально-громадянського, математичного, природничо-екологічного, предметно-технологічного, мистецького. Компетентнісно зорієнтовані завдання/ситуації, їх характеристики.

Практична складова: робота в групах. Конструювання компетентнісно зорієнтованих завдань/ситуацій для різних освітніх напрямів.

Тема 3.1.2. Формування громадянської ідентичності через ідеї сталого розвитку

Громадянська ідентичність дошкільника: сутність і вікові особливості. Поняття «Громадянська ідентичність». Передумови формування громадянської ідентичності у дітей дошкільного віку. Основні складники громадянської ідентичності дошкільника: емоційно-ціннісний, пізнавальний, діяльнісний, соціально-комунікативний. Урахування вікових особливостей дітей у процесі формування громадянської ідентичності.

Ідеї сталого розвитку як ціннісна основа громадянського виховання. Ключові ідеї сталого розвитку. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку. Виміри сталого розвитку в роботі з дошкільниками: екологічний вимір, соціальний вимір, економічний вимір. Національний контекст сталого розвитку Поєднання ідей сталого розвитку з пізнанням рідного краю, українською мовою та культурою, повагою до державних символів, збереженням культурної й природної спадщини, єдністю громади та взаємною підтримкою. Особлива увага – питанням безпечної поведінки, поваги до людської гідності, підтримки однолітків, збереження відчуття належності й довіри до дорослих.

Педагогічні стратегії формування громадянської ідентичності

1. Від близького до загального.
2. Навчання через діяльність.
3. Дитяча участь і співвідповідальність.
4. Інтеграція змісту.
5. Педагогіка діалогу.

6. Єдність вимог і особистого прикладу.

Методи та форми роботи в ЗДО щодо формування громадянської ідентичності. Практичний конструктор діяльності вихователя.

Практична вправа «Від цінності до дії» (міні-проєкти «Маленькі господарі своєї планети», «Наша група — спільнота друзів», «Україна починається з нас»).

Тема 3.1.3. Варіативність способів виховання в дітей інтересу до дитячої книги

Сучасні підходи до організації читання, створенню розвивального книжкового середовища та використання інтерактивних методів роботи з дитячою книгою.

Організація освітнього процесу, спрямованого на виховання інтересу до дитячої книги, формування основ читацької культури та розвиток мовленнєвої, емоційної й пізнавальної активності дошкільників.

Значення дитячої книги у всебічному розвитку особистості дошкільника. Роль дитячої книги у формуванні мовленнєвої, емоційної, моральної та пізнавальної сфер розвитку дошкільника.

Вікові особливості сприймання художньої літератури дітьми.

Сучасний дитячий книжковий фонд та критерії добору літератури.

Ефективні методи заохочення дітей до читання.

Організація книжкового середовища в групі ЗДО.

Партнерська взаємодія з батьками щодо виховання маленького читача та популяризації дитячого читання.

Виховний потенціал казок, оповідань, віршів і пізнавальної літератури.

Формування ціннісного ставлення до книги та читання.

Театралізація літературних творів, сюжетно-рольові ігри за мотивами книг.

Використання сторителінгу, літературних квестів, книжкових виставок. Створення авторських книжок разом із дітьми.

Тема 3.1.4. Арт техніки як засіб підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників

Професійні компетентності вихователів ЗДО щодо використання арттехнік в організації освітнього процесу для підтримки емоційного благополуччя, розвитку соціальних навичок, творчого самовираження та ініціативності дітей дошкільного віку.

Варіативність організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти: гнучкий вибір педагогічних методів, форм, засобів і технологій відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей, їхніх потреб, інтересів і можливостей.

Арттехніки як ефективний засіб реалізації особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів (забезпечення можливості для вільного самовираження, емоційного розвантаження, розвитку уяви, комунікації та взаємодії).

Арттехніки в дошкільній освіті: малювання, колажування, ліплення, аплікація, малювання нетрадиційними матеріалами, створення образів із природних матеріалів, елементи музичної та казкотерапії.

Емоційний розвиток: розпізнавання й вираження емоцій, формування навичок саморегуляції, створення психологічно безпечного освітнього середовища.

Соціальний розвиток: розвиток емпатії, співпраці, уміння домовлятися, приймати відмінності та поважати творчий вибір інших.

Творчий розвиток: стимулювання уяви, самостійності, ініціативності, експериментування з матеріалами та пошуку нестандартних рішень.

Практична складова. Практикум «Майстерня емоцій і творчості» передбачає моделювання фрагментів освітньої діяльності з використанням арттехнік. Вихователі розробляють мінісценарій інтегрованої творчої діяльності з урахуванням вікових особливостей дітей, визначають необхідні матеріали, способи адаптації завдань та критерії спостереження за емоційною залученістю, взаємодією і самостійністю дошкільників.

Тема 3.1.5. Позитивна дисципліна в дітей дошкільного віку: актуальність і шляхи формування

Позитивна дисципліна – виклик і необхідність сьогодення. Нормативно-правовий фундамент позитивної дисципліни. Психофізіологічні основи поведінки дошкільника. *Визначення* фундаментальних принципів позитивної

дисципліни. *Практичний конструктор* інструментів вихователя закладу дошкільної освіти. Практичний кейс-бук вихователя (*аналіз реальних ситуацій*). Співпраця закладу дошкільної освіти з родиною: єдиний вектор виховного впливу. Складання чек-листа самодіагностики педагога закладу дошкільної освіти.

Тема 3.1.6. Варіативність розвивального та освітнього потенціалу ігрових майданчиків

Нормативно-правові орієнтири. Майданчик, на якому діти навчаються життя. Варіативність потенціалу: один простір – багато освітніх маршрутів. Простір як педагогічний конструктор: варіативні зони. Один предмет – багато ігор. Інклюзивність і безбар'єрність: майданчик для кожної дитини. Безпека – основа свободи гри. Роль вихователя: від організатора – до фасилітатора гри. *Створення конструктора* освітньої прогулянки. *Обговорення* сезонних сценаріїв: готові ідеї для практики. *Розроблення методичних рекомендації* для вихователів із означеної теми. Мініаудит ігрового майданчика. Практична вправа для слухачів курсу.

Тема 3.1.7. Використання творів живопису в дошкільній освіті: інноваційні методи й прийоми

Види візуального мистецтва. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Станковий живопис.

Завдання та етапи мистецького аналізу творів живопису.

Сучасні методи і прийоми роботи з творами живопису (вікторини, зіставлення з власним досвідом, знаходження фрагмента за описом, «входження» у світ картини, «занурення» в образ зображеної людини, «уявна подорож», персоніфікація, розповідь від імені героя, інтерактивний метод «мікрофон», експериментування з картиною, складання уявних діалогів між героями картини, вихід за межі зображеного на картині, уявне обстеження картини, придумування своєї назви, уведення нового героя, об'єкта, «пластичний етюд», придумування компліментів тощо).

Емоційний вплив творів мистецтва на дитину.

Інтеграція в процесі розгляду картин.

Інтеріоризація цінностей.

Практична частина. Використання творів живопису як джерела інформації та засобу естетичного, мовленнєвого, творчого, емоційного розвитку дітей дошкільного віку.

3.2. Варіативність підходів до виховання, розвитку, підтримки й навчання дітей з ООП

Тема 3.2.1. Шляхи забезпечення якості інклюзивного навчання в ЗДО

Інклюзивне навчання як форма реалізації безбар'єрності. Нормативно-правові засади управління інклюзивною освітою в ЗЗСО. Інклюзивне навчання – наскрізний компонент внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Дослідження потреб стейкхолдерів у забезпеченні якості освіти у аспекті впровадження інклюзивного навчання. Організація інклюзивного освітнього середовища в ЗДО. Управління командою психолого-педагогічного супроводу. Планування та моніторинг якості інклюзивного навчання. Роль керівника закладу в управлінні інклюзивними процесами. Партнерство з батьками та міжвідомча взаємодія. Професійний розвиток педагогів у контексті інклюзії. Реалізація моделі та технології управління якістю організації інклюзивного навчання в ЗДО. Проєктний менеджмент в контексті інклюзивного навчання: від теорії до практики.

Практична частина. Освітній хакатон «Майстерня нормативів: інклюзія в дії». Створення мініпроєкту «Крок назустріч: інклюзивна освіта». Діалогова платформа «Рівні можливості – спільне майбутнє».

Тема 3.2.2. Гра як засіб психічного розвитку та підтримки дітей з ООП

Активності в процесі проведення заняття: обмін прикладами з педагогічного досвіду слухачів курсів щодо особливостей гри дітей з ООП; рефлексивний самоаналіз вихователів власних професійних знань і практичної підготовки щодо організації та підтримки гри дітей з ООП.

Нормативні вимоги формування ігрової діяльності в дітей з особливими освітніми потребами: аналіз БКДО (нової редакції), Державного стандарту дошкільної освіти (2025), чинних програм для дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Особливості гри дітей з ДЦП. Специфіка факторів, що впливають на формування в дитини-дошкільника з ДЦП вміння грати. Загальні й особливі умови, що мають бути створені для формування вміння грати в дитини з ДЦП: обладнання, роль фахівців, функції вихователя й асистента вихователя, підтримка батьків, спілкування з однолітками. Іграшки для дитини з ДЦП.

Ігрова діяльність дітей з труднощами мовленнєвого розвитку.

Особливості ігрової діяльності дитини з аутизмом: самостимуляція слухових, зорових, тактильних та інших відчуттів; використання неігрових предметів; обмеженість й одноманітність дій з іграшками; відсутність ігрового сюжету; байдужість до дорослих. Рівні в освоєнні дитиною ігор: налагодження контакту; наслідування; ігри за правилами; сюжетно-рольові ігри. Структура ігрового заняття для дітей з аутизмом. Ігрова діяльність як засіб встановлення контакту та взаємодії з дошкільником з розладами аутичного спектра.

Специфіка ігрової діяльності дітей з труднощами інтелектуального розвитку.

Корисні цифрові ресурси щодо формування вміння грати в дошкільників з ООП.

3.3. Характеристика особливостей прояву психологічної стійкості дитини дошкільного віку в навичках та поведінці

Тема 3.3.1. Емоційне-ціннісні досягнення дитини, які сприяють її психологічної стійкості

Вплив та взаємозв’язок між емоційним розвитком, сформованістю

ціннісних орієнтацій та можливістю проявити психологічну стійкість в різних ситуаціях спілкування дитини з оточенням. Рефлексія та самоаналіз педагогами особистої практики виховання дітей дошкільного віку, яка сприяє становленню психологічної стійкості дітей через збагачення їх емоцій та досвіду творчості.

Тема 3.3.2. Знання, що оберігають та сприяють психологічної стійкості дитини

Особливості уявлень дитини про себе та їх вплив на розвиток психологічної стійкості. Зв'язок психологічної стійкості дошкільника з Його знаннями про оточення та характером стосунків з предметним, природним, соціальним середовищем, Знання дитини про безпеку життєдіяльності та їх вплив на вміння долати труднощі.

Тема 3.3.3. Навички регуляції поведінки та діяльності, що сприяють психологічної стійкості дитини

Формування м'яких навичок дитини в процесі опанування нею різними видами діяльності. Вплив м'яких навичок на становлення психологічної стійкості дошкільника, Рефлексія та самоаналіз педагогами присутності в особистому житті навичок, які сприяють прояву психологічної стійкості.

Тема 3.3.4. Психологічна стійкість в ланцюжку інших особистісних якостей: суголосність та взаємовплив

Вплив деяких особистісних якостей дитини на прояв її психологічної стійкості. Як психологічна стійкість впливає на становлення особистісних якостей в період дошкільного дитинства. Використання методів роботи з образами та візуалізацією у формуванні психологічної стійкості дітей.

Тема 3.3.5. Педагогічна діяльність дорослих як фактор впливу на становлення психологічної стійкості дитини

Безпечний дорослий: як ним стати для своїх вихованців. Продуктивні стратегії виховання. Правила безпечної та підтримувальної взаємодії педагога з дітьми. Безпековий сеттинг масових заходів в дитячому садку.

Тема 3.3.6. Плекаємо психологічну стійкість дитини у родинному колі

Сім'я як базовий чинник формування психологічної стійкості дитини дошкільного віку. Психологічна стійкість батьків як умова формування стійкості дитини. Повага до особистісних кордонів дитини та свобода вибору як основа стійкості. Ресурси психологічної стійкості сучасної української сім'ї.

МОДУЛЬ IV. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДІАГНОСТУВАЛЬНИЙ

Тема 4.1. Організаційно-мотиваційне заняття

Ознайомлення слухачів із метою, завданнями, змістом освітньої програми, організацією та умовами проведення навчання в дистанційному форматі. Актуалізація дотримання правил особистої безпеки життя та здоров'я під час навчальних занять, коли оголошується повітряна тривога. Повідомлення вимог,

надання рекомендацій щодо виконання завдань «Самостійної роботи» та «Підсумкового тестування».

Реєстрація слухачів. Проведення вхідного діагностування.

Тема 4.2 Конференція з обміну досвідом роботи

Презентація слухачами навчальної групи власного педагогічного досвіду (мультимедійна презентація, проведення майстер-класу, ділової гри тощо). Обговорення актуальних питань дошкільної освіти в загальному колі.

3.1. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Практичні завдання зазначені у відповідних темах.

3.2. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

До теми 1.4. Шляхи підвищення культури педагогічного спілкування вихователів ЗДО

Завдання. Скласти/розробити пояснення правил будь-якої гри для дітей.

До теми 1.6. Професійна етика та академічна доброчесність у роботі педагогічного працівника

Завдання. Ознайомитись із ст. 17. Порушення академічної доброчесності та ст. 18. Види порушень академічної доброчесності Розділу IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ Закону України «Про академічну доброчесність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text . Скласти перелік видів порушень академічної доброчесності. Надати відповідь на запитання: Які види порушень академічної доброчесності можуть допустити вихователі ЗДО?

До теми 2.3. Гра як форма, метод та прийом організації освітнього процесу в ЗДО

Завдання. До проведення заняття ознайомитись із змістом публікацій (слухачам курсів будуть запропоновані цифрові варіанти текстів публікацій у навчальних матеріалах групи і також покликання на першоджерела):

- Лист МОН України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні (№ 1/3845-22 від 02.04.2022) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini ;
- Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році» (№ 1/17680-26 від 17.08.2026) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-diialnosti-zakladiv-doshkilnoi-osvity-u-20262027-navchalnomu-rotsi ;
- Рекомендації для щоденної підтримки ментального здоров’я «Гратися і не боятися» для вихователів дошкільної освіти (що розроблені в

рамках реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за підтримки Міністерства освіти і науки України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2024/01/25/HRATYSYA-I-NE-BOYATYSYA-25.01.2024.pdf

До теми 2.4. Дидактичні ігри для формування мовленнєвої компетентності дошкільників

Завдання. Ознайомитися з матеріалами публікації «Вчимось якісного мовлення: вправи для артикуляції» на платформі розвитку дошкільнят «НУМО» (https://numo.mon.gov.ua/vchimos-yakisnogo-movlennya-vpravi-dlya-rozvitku-artikulyacijnogo-aparatu). Виконати самостійно запропоновані ігрові артикуляційні вправи, оцінити їх складність/легкість для виконання дошкільниками. За можливістю навчити вихованців виконувати деякі із запропонованих вправ (дібрати вправи, що відповідають віковим і мовленнєвим можливостям дітей конкретної групи. Провести спостереження: наскільки легко чи складно було дітям виконувати запропоновані артикуляційні вправи.

До теми 3.1.1. Компетентнісний підхід у дошкільній освіті

Завдання. Ознайомитись з публікацією: Кучинська Л., Бугера Л. Формування ключових компетентностей у дітей дошкільного віку: дієві практики. URI: https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2024/03/6.-%D0%9A%D1%83%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-79-.pdf

Скласти перелік запропоновані авторами публікації дієвих практик формування компетентностей, ключових для дошкільної освіти.

До теми 3.1.4. Арт техніки як засіб підтримки емоційного, соціального та творчого розвитку дошкільників

Завдання. Ознайомитися з творчими ідеями застосування арт-технік, що пропонуються в навчальному посібнику: Арт–технології в роботі з дітьми : навчальний посібник / уклад. Оксана Сорочинська. Житомир : Вид–во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 140 с.

Визначити цікаву ідею. Під час обговорення пояснити, чому певна арт техніка привернула увагу й зацікавила. Спробувати реалізувати будь-яку творчу ідею в безпосередній практичній діяльності.

До теми 3.3.1. Емоційне-ціннісні досягнення дитини, які сприяють її психологічної стійкості

Завдання. Ознайомитися з Розділом ІІІ «Емоційне-ціннісні досягнення дитини, які сприяють її психологічної стійкості» підручника: Піроженко Т.О., Соловйова Л.І., Карабаєва І.І., Гурковська Т.Л., Федорчук О.І. Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку: підручник; за заг. наук. ред. Т.О. Піроженко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2025. 162 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746798/1/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A_2025.pdf

Проаналізувати перелік емоцій та почуттів з позиції їх модальності — позитивної чи негативної. Надати відповіді на запитання: Яких емоцій більше – позитивних чи негативних? Яким чином вихователі мають ураховувати в роботі факт, що негативних емоцій більше, ніж позитивних?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Піроженко Т.О., Соловйова Л.І. Карабаєва І.І., Гурковська Т.Л., Федорчук О.І. Психологічна стійкість дитини дошкільного віку: визначення та підтримка розвитку: підручник; за наук. ред. Т.О. Піроженко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка ННАПН України, 2025. 162с. URL: https://lib.titta.gov.ua/746798

2. Гурковська Т.Л., Соловйова Л.І. Педагоги та батьки: точки дотику для активної співпраці : метод. рекомендації. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 135 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/737382/

3. Піроженко Т.О., Соловйова Л.І, Карабаєва І.І. Поняття психологічної Стійкості в системі знань дитячої і педагогічної психології. Мультидисциплінарний міжнародний журнал *«Véda a perspektivy»*. (SERIE "Vék a pedagogicka | psychologie"). 2024. Ne 11(42). С. 312-327. URL: https://lib.iitta.zov.ua/743479

4. Піроженко Т.О., Соловйова Л.І., Карабаєва І.І., Гурковська Т.Л., Токарєва Л.Д., Федорчук О.І. Особливості психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку : навчальний посібник; за наук. ред. Т.О. Піроженко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2025. 153 с. URL : http://lib.iitta.gov.ua/744993

5. Піроженко Т.О., Соловйова Л.І., Гурковська Т.Л., Федорчук О.І. Психологічна стійкість дитини старшого дошкільного віку: діагностичний інструментарій: навчально-методичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2025. 122 с. URL : http://lib.iitta.gov.ua/744994